

EPKK INFOLEHT

Põllumajanduse ja toidu-uudised Euroopast

UUE EELARVE JA ÜPP OOTUSES

Suured muutused põllumajanduse seadusandluses

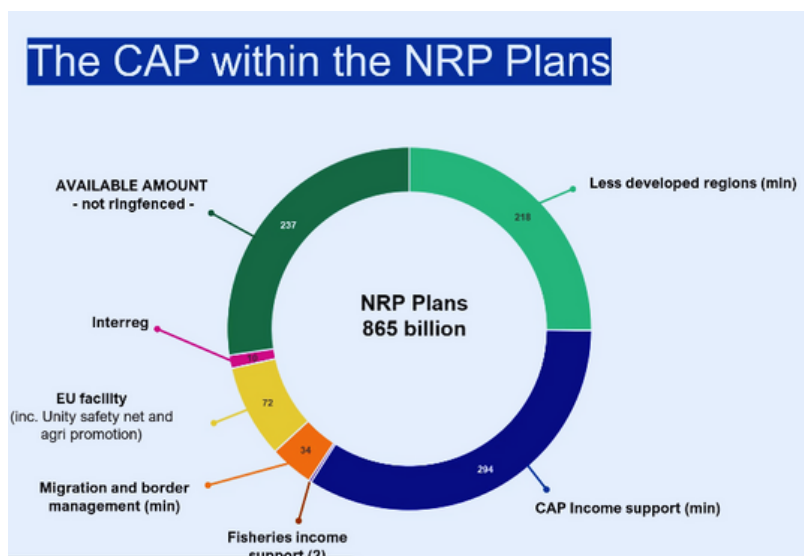
Brüsselis möödus esimene poolaasta ELi järgmise perioodi eelarve ja uue ÜPP seadusettepaneku ettevalmistamise tähe all ja ootuses. Euroopa Parlamendi ja komisjoni uue koosseisu suhtumises põllumajandusse oli märgata muutust, enam ei räägita iga hinnaga roheüleminekust, maad on võtnud pragmaatilisem lähenemine. Seda silmas pidades hämmastas põllumehi suur saladuseloor, mis kattis kõrgetasemelisi arutelusid põllumajanduse tuleviku ja eelarve üle. Põllumeeste esindusorgnisatsioon Copa-Cogeca asus juba aasta alguses aktiivselt teavitama eelarvekärbete ja ÜPP struktuurimuutuse võimalikest tagajärgedest. Kahtlustused osutusidki tõeks - komisjoni hiljutine ettepanek seab meid silmitsi ÜPP ajaloo suurima struktuurimuudatusega, mille tulemusena ELi põllumajanduspoliitika ei pruugi jääda enam ühiseks. Nii ÜPP kui ka eelarve ettepanekud on veel väga värsked, lähem analüüs ja tulised arutelud seisavad järgmise kahe aasta jooksul veel ees ning lõpptulemus võib kujuneda erinevaks esialgu välja pakutust. Muudest teemadest kulub palju tähelepanu ÜPP lihtsustamisele, piiriülestele ebaausatele kaubandustavadele, uute genoomitehnike tunnustamine, loomaveo määrase üksikasjad, mitmed uued keskkonnavaldkoona algatused nagu veekindluse strateegia, looduskrediidid jm. Paljude Euroopa põllumeeste jaoks oli kergenduseks elupaikade direktiivi lisa muutmine, mis lubab huntide populatsiooni kontrolli all hoida.

SELLES NUMBRIS:

ELi eelarve - 2
ÜPP peale 2027 - 3
Taani eesistumine - 4
Teraviljasaak - 5
Maailmaturg - 6
Loomakasvatus - 7
UGT - 8
Keskkond - 9
Looduskrediidid - 10
Kaubanduslepped - 11

Kõik fotod selles väljaandes: Pixabay

Allikas: Euroopa Komisjon

KOMISJON ESITAS EELARVE ETTEPANEKU UUEKS PERIOODIKS

Eelarvet hakkavad nüüd arutama ELi nõukogu ja parlament

Euroopa Komisjon esitas 16. juulil ettepaneku ambitsioonika ja dünaamilise mitmeaastase finantsraamistiku kohta, mille maht on peaaegu 2 triljonit eurot (ehk 1,26% ELi rahvamajanduse kogutulust aastatel 2028–2034). Selgituses öeldakse, et Euroopa seisab silmitsi üha arvukamate probleemidega paljudes valdkondades, näiteks julgeolek, kaitse, konkurentsivõime, ränne, energeetika ja vastupanuvõime kliimamuutustele. Need ei ole ajutised, vaid kajastavad süsteemseid geopoliitilisi ja majanduslikke muutusi, mis nõuavad jõulist ja tulevikku suunatud reageerimist. Seepärast teeb komisjon ettepaneku ELi eelarve põhjalikult ümber kujundada, et see oleks sujuvam, paindlikum ja mõjusam.

EELARVE ON JAGATUD NELJA PÕHITEEMA ALLA:

1. Riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad, et edendada ELi majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, säästvat arengut ja konkurentsivõimet ning julgeolekut, toetades samal ajal põllumajandust, maaelu ja merenduse õitsengut. Samuti on kaasatud Frontex, Europol ja muud seotud detsentraliseeritud asutused. Lisaks on selles rubriigis ette nähtud NextGenerationEU tagasimaksmiseks kindel iga-aastane summa. See moodustab 1 triljon eurot.

2. Euroopa Konkurentsivõime Fond ja programm „Euroopa horisont“. See rubriik hõlmab lisaks ka peamisi programme liidu piiriülese ühenduvuse (Euroopa ühendamise rahastu), kriisideks valmisoleku ja kriisidele reageerimise, sealhulgas tervishoiu (liidu kodanikukaitse mehhanism+), toetamiseks, samuti Euroopa piiriülese hariduse juhtprogrammi Erasmus+ ja uut „AgoraEU“, mis toetab kultuuri, meediat ja kodanikuühiskonna organisatsioone. See moodustab 589,6 miljardit eurot.

3. Programm „Globaalne Euroopa“, samuti ühine välis- ja julgeolekupoliitika ning ülemeremaad ja -territooriumid (sealhulgas Gröönimaa). Selle summa on 215,2 miljardit eurot.

4. Sellest rubriigist kaetakse Euroopa avaliku halduse kulud, mis moodustavad mitmeaastase finantsraamistiku stabiilse 6% suuruse osa.

Lisaks neile neljale rubriigile on olemas **erireserv Ukraina toetamiseks**. Veel võimaldab uus paindlikkusinstrument EL-il reageerida uutele ja ootamatutele vajadustele kulude ülemmäärasid ületavate vahenditega.

RIIKLIKUD JA PIIRKONDLIKUD PARTNERLUSKAVAD

Riiklikud ja piirkondlikud partnerluskavad töötatakse välja ja rakendatakse tihedas koostöös komisjoni, liikmesriikide, piirkondade, kohalike kogukondade ja asjaomaste sidusrühmadega. Kavade reeglitele lisatakse sektoripõhised eeskirjad, et arvestada parimal viisil iga poliitika ja sektori eripäradega. ELi riiklike ja piirkondlike partnerluskavade kogueelarve aastateks 2028–2034 on 865 miljardit eurot.

PÕLLUMAJANDUSTOOTJATE SISSE-TULEKUTOETUSED ON ÜHISEST FONDIST ERALDATUD

Põllumajandustootjate ja kaluritele mõeldud sisetulekutoetused, sealhulgas keskkonnametmeid, investeeringuid põllumajandusse, noorte põllumajandustootjate toetamist ja riskijuhtimise vahendeid, muudetakse sihtotsustarbelisteks, st need on riiklikest ja piirkondlikest partnerluskavadest (nn ühisest fondist) eraldatud. Põllumajanduse ja maapiirkondade rahastamiseskirju, sealhulgas maksete, kontrolli ja auditite osas, lihtsustatakse.

SÜNERGIA TEISTE FONDIDEKA

Põllumajandustootjatele eraldatud sisetulekutoetus on 300 miljardit eurot. (Võrdluseks: praeguse perioodi ÜPP eelarve on 387 miljardit eurot.) Komisjon paneb ette, et põllumajandusvaldkonda ja maapiirkondi saab toetada ka sünergias teiste poliitikatega uute riiklike ja piirkondlike partnerluskavade kaudu, mis koondavad peamised ELi rahastamisvahendid ühe katuse alla. Ühtekuuluvus-, sotsiaal- ja maaelu arengu rahastamise tihedam integreerimine tagab komisjoni hinnangul koordineeritumad investeeringud maaelu taristusse, teenustesse, innovatsiooni ja kestlikusse. Lisaks Ühtne turvavõrk (ELi rahastu raames) on 900 miljonit eurot aastas, kokku 6,3 miljardit eurot. Uus Euroopa Konkurentsivõime Fond (väärtuses 409 miljardit eurot) ja ELi teadusuuringute raamprogramm edendavad põllumajanduse, metsanduse, maapiirkondade ja rannikualade konkurentsivõimet, jätkusuutlikkust ja vastupidavust.

UUS PEATÜKK ÜPP AJALOOS

Komisjon esitas ettepaneku ÜPP toetuste rakendamiseks peiodil 2027-2034

17. juulil esitas Euroopa Komisjon ettepaneku lihtsama, sihipärase ja tulevikku suunatud ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) kohta perioodiks pärast 2027. aastat.

ÜPP TÖÖRIISTAKAST JÄÄB MUUTUMATUKS

ÜPP pärast 2027. aastat tööriistakast jääb muutumatuks, pakkudes stabiilsust ja ettearvatust. Vähemalt 300 miljardi euro suurune eraldiseisev eelarve sissetulekutoetuse ja kriisiohjamise jaoks tagab, et toetused ELi põllumeestele püsivad samal tasemel kui praegune ÜPP. Uues ÜPP-s määratletakse sissetulekutoetusi laiemalt kui varem. Nüüd hõlmab see kõiki makseid, mis toetavad põllumajandustootja sissetulekut või ettevõtlust, sealhulgas hektaripõhiseid sissetulekutoetusi, põllumajandus-keskkonnavalasteid tegevusi ja farmisiseseid tegevusi, näiteks põllumajanduse moderniseerimine, mitmekesistamine või uute praktikate ja tehnoloogiate rakendamine.

Ülejäänud ÜPP instrumente, näiteks LEADERi kaudu rahastatavad maapiirkondade projektid, finantseeritakse osaliselt riiklike ja piirkondlike partnerluskavade kaudu, mille eelarve on 865 miljardit eurot. Lisaks sellele pakub uus konkurentsivõime fond täiendavat rahastamist teadus- ja arendustegevuseks põllumajandussektoris.

Loodud on suurem ühine turvavõrk, mis toetab põllumajandustootjaid turuhäirete korral 6,3 miljardi euro ulatuses seitsmeaastase perioodi jooksul. See kahekordistab praeguse ÜPP kriisireservi.

KAHE SAMBA ASEMELE ÜKS

Seoses tulevaste ELi eelarveettepanekutega, kasutab ÜPP pärast 2027. aastat lihtsamat ja paindlikumat rakendussüsteemi, ühendades kaks fondi praegustest kahest sambast. See lahendus parandab strateegilist planeerimist kohalike vajaduste ja valdkondade spetsiifiliste väljakutsedega tegelemisel. Samuti muudab see lihtsamaks rahastamise haldamise riiklike asutuste jaoks. See toob kaasa tulemuslikuma poliitika, mida toetavad lisaks sünergiad teiste rahastamisprogrammide raames, mis on viidud riiklike ja piirkondlike partnerluskavade alla.

TOETUSE PIIRMÄÄR 100 000 EURO

Põllumajandustootjatele suunatakse garanteeritud pindalapõhine makse tegevuspõllumeestele. Toetust suunatakse neile, kes seda kõige enam vajavad, sealhulgas noortootjad väiketalud ja segafarmid ning need, kes tegutsevad loo-

duslike piirangutega aladel. Selle saavutamiseks vähendatakse suuremate farmide toetust ja piiratakse see 100.000 eurole, et tagada õiglasem jaotumine. See toetus finantseeritakse täielikult EL-i poolt. Samal ajal jäävad kättesaadavaks varasemalt ÜPP teise samba alla kuulunud sissetulekutoetuse vahendid ning neid kaasrahastatakse. Investeeringutoetusel on jätkuvalt oluline roll, võimaldades põllumajandustootjatel ja teistel kasusaajatel aidata kaasa majanduslike, keskkonnavalaste, loomade heaolu ja sotsiaalsete eesmärkide saavutamisele.

Ettepanekus pööratakse suurt tähelepanu noortootjate toetamisele ja põlvkondade vahetuse edendamisele. See sisaldab noortele sektorisse sisenemist toetavat stardipaketti. Iga liikmesriik peaks samuti välja töötama oma riiklikele vajadustele kohandatud strateegia põlvkondade vahetuse tagamiseks.

ROHKEM VASTUTUST LIIKMESRIIKIDELE

Tuginedes 2021. aasta ÜPP reformile ja vajadusele edasise lihtsustamise järele, võtavad liikmesriigid suurema vastutuse ja aruandekohustuse poliitika eesmärkide saavutamise eest. Nad suunavad oma toetuse peamistele prioriteetidele ja kohandavad oma tegevused nii, et need maksimaalselt toetaksid ELi eesmärkide täitmist. Samal ajal tagab Euroopa Komisjon ühiste eesmärkide ja reeglite abil, et liikmesriikide vahel säiliks võrdsed tingimused. Komisjon annab liikmesriikidele suunised riiklike ja piirkondlike partnerluskavade koostamiseks, esitades neile riiklikud soovitusel.

KESKKONNA- JA KLIIMATEGEVUSE NING PÕLLUMAJANDUSE VASTUPANUVÕIME TOETAMINE

Uue poliitika keskmes on stiimulid. Sissetulekutoetuse saajatele tuuakse sisse uus „farmi hoolduskava“ (Farm Stewardship), mis asendab senise tingimuslikkuse süsteemi. See pakub tasakaalustatumat ja paindlikumat lähenemist, vältides liigselt ühtseid ja ettekirjutavat laadi meetmeid. Need praktikad on kohandatavad vastavalt kohalikele oludele ja tootmissüsteemidele. Ettepanek julgustab põllumajandustootjaid paremini riske juhtima ja rakendama ennetavaid meetmeid kriiside vastu, seda ka kaasrahastatavate meetmete toel. Näiteks saavad kindlustatud põllumajandustootjad loodusõnnetuste korral soodsamates tingimustes kriisitoetusi. Investeeringutoetused jäävad kättesaadavaks tootmispotentsiaali taastamiseks pärast loodusõnnetusi või loomataudipuhanguid.

EDASISED SAMMUD

ÜPP 2028-2034 eadusandlik ettepanek esitatakse nüüd Euroopa Parlamendile ja nõukogule vastuvõtmiseks. Oodata on tulist debatti. Loe ettepanekut [SIIT](#).

TAANI EESISTUMISE PÕHI-TEEMAD

Taani on 1. juulist kuni 31. detsembrini 2025 Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariik

Loosungi „Tugev Euroopa muutuv maailmas“ all töötab eesistujariik Taani turvalise, konkurentsivõimelise ning rohelise Euroopa nimel.

EL seisab silmitsi uue rahvusvahelise korraga, mida iseloomustab ebakindlus, ülemaailmne strateegiline ja majanduslik konkurents ning kasvav konfliktide tase. Seetõttu peab EL suutma iseseisvalt tegutseda. ELi tugevus seisneb muu hulgas Euroopa ühtsuses, kindlas majanduslikus aluses, stabiilsetes demokraatiates ja sotsiaalselt tasakaalustatud ühiskondades. Seda tugevust tuleb edasi arendada ja kasutada nii Euroopa huvide kui ka rahvusvahelise õiguskorra edendamiseks ja kaitsmiseks. ELi eesistujariik Taani töötab tugeva ja resoluutse ELi nimel, mis võtab vastutuse oma julgeoleku ja konkurentsivõime tugevdamise eest. See nõuab, et EL viiks sõnad tegudega vastavusse ja lahendaks ees seisvad väljakutsed.

ROHEÜLEMINEK PEAB EDENDAMA MAJANDUSKASVU

Rohemajandusele üleminek saab ja peabki edendama majanduskasvu ning kliima- ja energiapoliitika peaks olema tihedalt seotud konkurentsivõime poliitikaga. Taani käsitleb roheüleminekut samaväärselt konkurentsivõimega. Seda silmas pidades püüab eesistujariik suurendada rohelise energia osakaalu ja parandada selle kättesaadavust.

LOODETAKSE KOKKULEPET EL 2040 KLIIMA-EESMÄRKIDES

Taani on lubanud teha tööd selle nimel, et jõuda poliitilise kokkuleppeni ELi 2040. aasta kliimaeesmärgi osas (mis on esitatud 2. juulil avaldatud kliimaseaduses) ja tuletada sellest ELi 2035. aasta kindlaksmääratud panus juba varakult enne üleilmset kliimakonverentsi COP30 (10.–21. novembril 2025) toimuval erakorralisel keskkonnanõukogu kohtumisel 18. septembril 2025. a.

ELi tugevus seisneb ühtsuses, kindlas majanduslikus aluses, stabiilsetes demokraatiates ja sotsiaalselt tasakaalustatud ühiskondades. Sõnad tuleb viia tegudega vastavusse.

PÖLLUMAJANDUS: TULEVKU-ÜPP JA SENISED ARUTELUD

Põllumajanduse valdkonnas on eesistujariik valmis alustama läbirääkimisi eelseisvate ettepanekute üle, mis käsitlevad 2027. aasta järgset ühist põllumajanduspoliitikat ja ELi biotehnoloogia akti. Kavas on lõpule viia kolmepoolsed läbirääkimised uute genoomitehnikate üle ja avada triloogid metsapaljundusmaterjali, ebaausate piiriüleste kaubandustavade ja ühise turukorralduse muudatuste osas, kui parlament on valmis. Kolmepoolsed läbirääkimised kasside ja koerte heaolu osas võivad alata kohe. Eesistujariik töötab nõukogu seisukohaga taimsete paljundusmaterjalide, loomade transpordi ja põllumajandustootjate rolli kohta tarneahelas. Taani võib alustada ka institutsioonidevahelisi läbirääkimisi, kui parlament on valmis oma seisukohaga Vahemere piirkonna kalapüügi osas. Oluline teema on põlvkondade uuenemine põllumajandussektoris. Kavas on arutada ELi valgustrateegiat ning edendada taimepõhiste toidutoodete tootmist ja tarbimist. Roheväidete direktiivi saatus on endiselt ebaselge: eelmine eesistujariik Poola tühistas kolmepoolsed kohtumised, öeldes, et olukord ei õigusta enam läbirääkimisi pärast seda, kui komisjon teatas ettepaneku tagasivõtmisest ja seejärel sellest taganes. Läbirääkimised veinisektori uute eeskirjade üle võivad alata niipea, kui parlament on valmis.

RINGMAJANDUSE TUGEVDAMINE

Keskkonnapoliitikas keskendub eesistujariik ringmajanduse tugevdamisele. Samuti kavatakse lõpetada läbirääkimised parlamendiga metsade seire ja mere bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja säästva kasutamise direktiivi üle. Plaanis on ka astuda esimesed sammud ELi nõukogus eelseisvate ettepanekute osas, mis käsitlevad REACH-määruse ja tööstuse dekarboniseerimise kiirendamise akti läbivaatamist. Tegeletakse ka vastilmunud veevarustuskindluse strateegiaga.

Rahvusvahelise kaubanduse osas töötab Taani ELi kaubanduslepingute võrgustiku laiendamise nimel ning ratifitseerib Mercosuri ja Mehhiko lepingud.

SAAGIPROGNOOS SÕLTUB LÄHIAJA ILMASTIKUOLUDEST

2025. a. oodatakse teraviljasaagi mõõdukat taastumist ja õlikultuuride stabiilsust

Copa-Cogeca teraviljaekspertide hinnangul prognoositakse 2025. aastal EL-27 teraviljatoodanguks 275,2 miljonit tonni, mis on 6,9% rohkem kui 2024. aastal. Taastumine tuleneb 2,2% suuremast külvipinnast ja 4,6% parematest saagikustest. Pärast keerulist 2024. aastat näitavad peamised teraviljakultuurid taastumismärke: nisutoodang peaks kasvama 9,6%, odratoodang 9,2% ja maisitoodang 4,7%, seda tänu parematele kasvu-tingimustele. Durumnisu puhul on aga oodata järsku, 32%-list langust, eelkõige märgatavalt madalama saagikuse tõttu (-33,7%).

Teiste teraviljade seas on samuti oodata tootmise kasvu: tritikale (+7,4%), kaer (+6,4%) ja rukis (+2,8%). Seevastu sorgo toodang peaks märgatavalt vähenema (-19,9%) peamiselt külvipinna olulise kahanemise tõttu (-31,1%). Geograafiliselt on taastumine liikmesriikide lõikes ebaühtlane – kuigi mõnes piirkonnas on selgeid paranemise märke, valmistavad kohalikud probleemid, näiteks suvised kuumalained, endiselt muret.

PARANEMINE ON SUHTELINE

Oluline on rõhutada, et kuigi 2025. aasta teraviljasaak näitab selget paranemist võrreldes 2024. aastaga ja läheneb viie aasta kärbitud keskmisele (276,6 miljonit tonni), peegeldab see keskmine siiski nõrka saagiperioodi. Viimase viie hooaja saagid on järjepidevalt jäänud alla ajaloolistele tasemetele, mis tähendab, et ka tänavune "taastumine" jääb oluliselt alla varasemate aastakümnete tasemele. Seetõttu tuleks 2025. aastat käsitleda pigem kui suhtelist stabiliseerumist pärast pikemat kehva tulemuste perioodi.

ÕLIKULTUURID

Õlikultuuride väljavaade 2025. aastaks on suhteliselt stabiilne – EL-27 kogutoodanguks prognoositakse 31,1 miljonit tonni, mis on 0,8% vähem kui 2024. aastal. Külvipind on veidi kasvanud (+0,5%), kuid saagikus on prognoosi järgi pisut langenud (-1,3%). Rapsi tootmine kasvab küll napilt

(+0,1%), kuid päevalilletoodang väheneb 4,5%, peamiselt madalama saagikuse tõttu. Seevastu sojaubade tootmine peaks suurenema 5,9%, kuna kasvab nii külvipind kui ka saagikus. Erinevates liikmesriikides on arengud mitmekesised – mõnes piirkonnas on varakevadised tingimused olnud soodsad, samas kui teised maad maadlevad jätkuvalt mulla niiskuspuduse ja sisenditur-gude ebastabiilsusega.

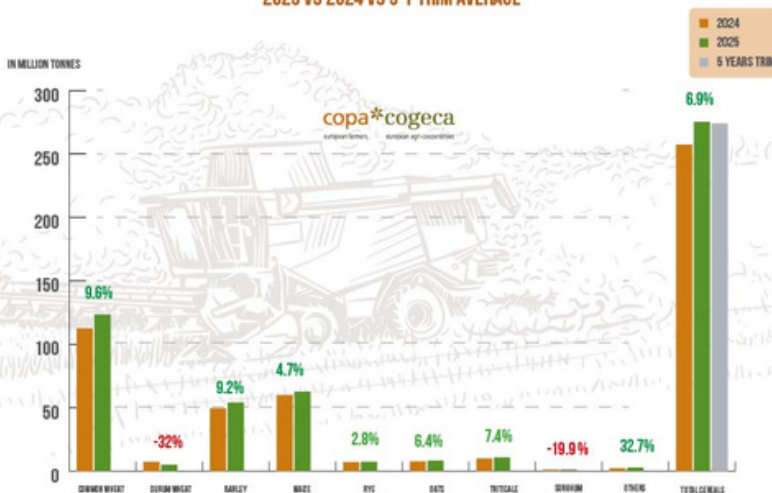
VALGUKULTUURID

Valgukultuuride väljavaade on 2025. aastal kõige positiivsem. Kuigi kogukülvipind EL-27s väheneb 3%, prognoositakse toodanguks 3,82 miljonit tonni, mis tähendab tugetavat 8% kasvu võrreldes 2024. aastaga. Kasvu veavad eelkõige parem saagikus, eriti herneste (+21%) ja ubade (+11%) puhul. Samas langeb lupiinide tootmine järsult (-66%) nii külvipinna kui ka saagikuse vähenemise tõttu.

LÕPLIK HINNANG VAID PÄRAST KORISTUST

Kuigi esialgsed märgid on üldiselt julgustavad, võivad edasised kuumalained, sademete puudus või rohkus terade valmimise ja koristuse ajal mõjutada lõpptulemust. Seetõttu on oluline jätkuvalt hoolikalt jälgida põllukultuuride seisundit liikmesriikides, kuna just lähinädalad on 2025. aasta saagi lõpliku tulemuse seisukohalt määrava tähtsusega.

✿ CONSOLIDATED CEREAL CROPS PRODUCTION FORECAST (MILLION TONNES) ✿
2025 VS 2024 VS 5-Y TRIM AVERAGE

Allikas: Copa-Cogeca

✿ CONSOLIDATED OILSEED AND PROTEIN CROPS PRODUCTION FORECAST (MILLION TONNES) ✿
2025 VS 2024 VS 5-Y TRIM

copa*cogeca
european farmers european agri-businesses

MAAILMA PÖLLUMAJANDUS- TURUD ON ÜMBER KUJUNEMAS

Avaldati OECD-FAO prognoos aastateks
2025-2034

Ülemaailmne Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) ning Toidu- ja Põllumajanduse Organisatsioon (FAO) avaldasid juulis ühiselt koostatud põllumajandusturu prognoosi aastate 2035 -2034 kohta. See pakub laiaulatuslikku hinnangut riiklikele, piirkondlikele ja globaalsele põllumajandustoodete turgudele erinevate sektorite lõikes järgmise kümne aasta kohta.

PROGNOOS VÕIB MUUTUDA ÜLEILMSE EBAKINDLUSE TÖTTU

Põllumajandustoodete turu väljavaateid mõjutavad mitmed ebakindlad tegurid, sealhulgas energia- ja sisendihindade tõus, geopoliitilised pinged ning toidujulgeoleku ohud, mis võivad prognoose oluliselt muuta. Ameerika Ühendriikide hiljutised välispoliitilised arengud on suurendanud ebakindlust, eriti rahvusvahelise kaubanduse, toiduabi ja ülemaailmsete kestlikkuse algatuste osas. Kliimamuutused mõjutavad üha enam põllumajandussaaduste saagikust ning kohanemisevõime on regiooniti erinev; seda olulisem on rahvusvaheline kaubandus toiduga varustatuse ja hinnastabiilsuse tagamisel.

SISETULEKUTE KASV SUURENDAB LOOMSETE TOODETE TARBIMIST

Tulu kasv, eriti keskmise sissetulekuga riikides, eeldatavasti suurendab järgmise kümnendi jooksul liha, piimatoodete, kala ja teiste loomsete toodete igapäevast tarbimist inimese kohta 6%. Madala sissetulekuga riikides jääb aga nende toidaineterikaste toidu-de päevane tarbimine endiselt madalaks – 2034. aastaks vaid 143 kilokalorit inimese kohta, mis on märgatavalt alla FAO poolt määratletud tervisliku toidukorvi 300 kilokalorilise soovitus.

SUURENEB NII LOOMNE TOODANG KUI KA KASVUHOONEGAASIDE HEIDE

Ülemaailmne põllumajandus- ja kalandustootmine kasvab järgmise kümne aasta jooksul eeldatavalt 14%, peamiselt tänu tootlikkuse paranemisele, eriti keskmise sissetulekuga riikides. Samas kaasneb selle tootmise suurenemise ja sektori jätkuva struktuurimuutusega loomakasvatusemahtude ja haritava maa pindala laienemine. Kuigi tootlikkuse kasv vähendab heitkoguste intensiivsust, toob see siiski kaasa otseste põllumajanduslike kasvuhooonegaaside (KHG) heitkoguste 6% suuruse kasvu.

HEITKOGUSTE VÄHENDAMINE VÄHENDAKS KA TOIDUPUUDUST

Samas viitab stsenaariumianalüüs, et alatoitumuse kaotamine ning otseste põllumajanduslike KHG-heitmete vähendamine 7% võrra alla praeguse taseme 2034. aastaks on saavutatavad. Nende kahe eesmärgi täitmine nõuaks 15% suurust tootlikkuse kasvu, mida toetaks laialdane heitkoguseid vähendavate tehnoloogiate kasutuselevõtt, samal ajal tagades tootmistaseme, mis võimaldaks üleilmselt alatoitumuse likvideerida.

TOIDUJULGEOLEK VAJAB REEGLITE- PÕHIST KAUBANDUST

Kuna nõudlus toidu ja loomasööda järele kasvab ning tootmine asub tihti tarbimiskohtadest kaugel, prognoosib väljavaade, et järgmise kümne aasta jooksul läbib 22% kõikidest kaloritest rahvusvahelisi piire. Põllumajandus- ja kalatoodete tõhus liikumine eeldab mitmepoolset koostööd ning reeglitepõhist kaubandussüsteemi. Need raamistikud aitavad mitte ainult toiduga kindlustatust parandada, vaid toetavad ka jätkusuutlikkust ja vastupanuvõimet võimalike tarnekatkestuste korral.

TOODETE HINNAD LANGEVAD, KANNATAVAD VÄIKETOOTJAD

Reaalhindades põllumajandustoodete hinnad tõenäoliselt langevad keskpikas perspektiivis, kuna sektori üldine tootlikkus kasvab. See avaldab survet eelkõige väiketalunikele, kelle tootlikkus on madalam, sundides neid oma tootlikkust suurendama. Talutulude ja elatise säilitamiseks on kriitilise tähtsusega püsiv efektiivsuse kasv, uuenduslike tehnoloogiate kasutuselevõtt, parem juurdepääs sisenditele, teadmiste ja turgudele ning tõhus ettevõtlusriskide juhtimine.

Loe lähemalt siit:

[OECD-FAO Agricultural Outlook 2025-2034 | OECD](#)

KOMISJON SUUNAB TÄHELE- PANU LOOMAKASVATUSELE

Loodi mitmeid osapooli kaasav töögrupp, tulekul uued algatused

UUS LOOMAKASVATUSE TÖÖGRUPP

Põllumajandusvolinik Christophe Hansen kutsus maikuus ellu EL põllumajanduse visioonis ette nähtud loomakasvatuse teemalise ekspertgrupi (nn EU Livestock Workstream). Pressiteates öeldakse, et loomakasvatus on ja jääb alati Euroopa Liidu põllumajanduse, konkurentsivõime ja ühtekuuluvuse oluliseks osaks. Uus töögrupp, kuhu on kaasatud kõik sektori sidusrühmad, töötab välja pikaajalised poliitika-suunad tugeva ja kestliku ELi loomakasvatussektori kujundamiseks. Loomakasvatussektor peab olema majanduslikult elujõuline, keskkonnahoidlik ja sotsiaalselt kaasav. ELi loomakasvatus on eriti haavatav erinevate šokkide ja globaalse konkurentsi suhtes, alates muutuvatest tarbijate ootustest kuni kliima- ja keskkonnanõudmisteni. Tunustades loomakasvatuse süsteemide mitmekesisust kogu ELis, püüab see algatus kujundada tulevikku, kus sektor jätkab kvaliteetse toidu tootmist, aidates samal ajal säilitada elurikkust, kliimale vastupidavaid maastikke ja elujõulisi maapiirkondi. Töörühmas osalevad sidusrühmad kogu tarneahelast, liikmesriikide ametiasutused, teadlased ja kodanikuühiskonna esindajad. Osalejad uurivad poliitilisi võimalusi konkurentsivõimelise, tulevikukindla, kestliku ja ausa loomakasvatussektori tugevdamiseks jaoks EL-is. Otsitakse võimalusi, kuidas luua ja hoida tugevat dialoogi, usaldust ja erinevate osapoolne ning sidusrühmade kaasamise kultuur kogu sektoris. Analüüsitakse sektori väljakutseid, sealhulgas globaalset konkurentsi. Eesmärgiks on anda komisjonile nõu poliitiliste algatuste ettevalmistamisel, mis mõjutavad loomakasvatust.

**Loomakasvatus on ja jääb alaliseks
EL-i põllumajanduse,
konkurentsivõime ja ühtekuuluvuse
oluliseks osaks.**

VASTA KÜSIMUSTIKULE SEKTORI VÄLJAKUTSETEST

Järgmiste töögrupi koosolekute ettevalmistamiseks on koostatud küsimustik, mille eesmärk on koguda infot loomakasvatuse peamiste väljakutsete kohta liikmesriikides ning mõista, mida põllumajandustootjad vajavad nende väljakutsete ületamiseks ning konkurentsivõimelise ja kasumliku EL-i loomakasvatussektori tagamiseks. Julgustame loomakasvatajaid sellele küsimustikule vastama; küsimustik on inglise keeles, koosneb kuuest osast ja selle täitmine võtab aega umbes 10 minutit. [Internal questionnaire on livestock sectors - livestock workstream](#)

TÕENDITE KOGUMINE LOOMADE HEAOLU ÕIGUSAKTIDE AJAKOHA- MISEKS

Tervise ja toiduohutuse peadirektoraat algatas 18. juunil tõendite kogumise üleskutse teemal „Teatud loomade heaolu põllumajanduses – ELi õigusaktide ajakohastamine”. See on osa ELi loomade heaolu käsitlevate õigusaktide läbi vaatamisest, sealhulgas meetmete rakendamine puuride kasutamise järkjärguliseks kaotamiseks teatud loomade puhul. Uuritakse võimalusi kõrvaldada teatud puudused, mis tuvastati 2022. aasta ELi loomade heaolu käsitlevate õigusaktide toimivuskontrolli käigus. Lisaks on üldine eesmärk läbi vaadata need õigusaktid põllumajanduses heaolu osas, sealhulgas puuride kasutamise järkjärguline kaotamine. Avalik konsultatsioon on kavandatud 2025. aasta 3. kvartalis ning komisjoni-poolne kinnitamine on kavandatud 2026. aasta viimasesse kvartalis.

LOOMAVEO MÄÄRUS ON TAKERDUNUD MUUDATUSETTEPANEKUTE RÄGASTIKKU

2023. aasta detsembris esitatud määrusettepaneku kohta loomade heaolu tagamisest transpordil valmis Europarlamendi raporti eelnõu käesoleva aasta 19. märtsil. Raportile esitati 3101 muudatusettepanekut, mis pani eurosaadikuid korraks isegi määruse täielikku tagasilükkamist kaaluma, kuna esialgne ettepanek muutuks tundmatuseks. Muudatusettepanekud varieeruvad suuresti rangelt eelkõige loomade heaolu nõudvatest kuni sotsiaalmajanduslike mõjusid arvestavate märksa tasakaalukamate lahendusteni. Määrusega minnakse siiski edasi, kuna senine 20 aastat vana seadusakt vajab uuendamist kasvõi digitaliseeritud andmevahetuse kasutuselevõtuks. Taani eesistumine on lubanud määruse kinnitamisega mitte kiirustada. Hääletus raporti üle parlamendi asjakohastes komiteedes on planeeritud 2. oktoobril, plenaaristungi hääletus võib toimuda novembris-detsembris.

UUED GENOOMITEHNIKAD OOTAVAD ENDISELT HEAKS- KIITU

Poola eesistumise ajal märkimisväärset edasiminekut ei saavutatud

14. märtsil 2025 kiideti heaks Euroopa Liidu Nõukogu mandaat kolmepoolseteks läbirääkimisteks uute genoomitehnika määruse üle. 8. aprillil 2025 hääletas Euroopa Parlamendi keskkonnakomisjon (ENVI) kolmepoolsete läbirääkimiste alustamise poolt. Hoolimata sellest, et Poola eesistumine tegutses aktiivselt läbirääkimiste edendamiseks ja seisukohtade lähendamiseks, märkimisväärset edasiminekut ei saavutatud. Alljärgnevalt kõige enam vaidlusalustest teemadest.

SAMAVÄÄRSUSE KRITEERIUMID

Samaväärsuse kriteeriumid esimese kategooria uute geenitehnoloogiate (UGT-1) ja nn tavapäraste aretustehnikatega toodetud taimede vahel. Euroopa Konservatiivide ja Reformistide fraktsiooni (ECR) viimane kompromissettepanek saavutas küll tehnilisel tasandil kokkuleppe, kuid ei saanud variraportöörde heakskiitu. Nõukogu ja Euroopa Komisjon on valmis selle kompromissettepaneku heaks kiitma, kuid ELi seemnetootjate organisatsioon Euroseeds eelistab Euroopa Parlamendi seisukohta.

KESTLIKKUSE KRITEERIUMIDE LISAMINE

NGT 1 taimede jätkusuutlikkuse hindamine on kujunenud üheks olulisemaks vaidlusküsimuseks. Euroopa Parlament peab oluliseks, et esimese kategooria NGT-taimed annaksid selge panuse kestlikkuse eesmärkide saavutamisse, samas kui mõned liikmesriigid ja huvirühmad, sealhulgas osa nõukogust, suhtuvad sellesse lisakriteeriumisse ettevaatlikult või vastumeelselt. Arutelu keskendub sellele, kas ja kuidas hinnata UGT 1 taimede mõju keskkonnale, kliimale ja ressursikasutusele enne nende lubamist turule.

Copa-Cogeca on algusest peale toetanud lähenemist, mille kohaselt hinnatakse kestlikkust taimepaljundusmaterjali (PRM) regulatsiooni raames koos VCU (väärtus kasutuses) hindamisega, nagu ka algselt Komisjoni ettepanekus oli sätestatud. Jätkusuutlikkuse hindamise lisamine UGT määrrusesse seab ohtu UGT-tehnoloogia laialdasema kasutuselevõtu, kuna see tuleks lisaks juba kehtestatud I liisa geenitehnoloogiatele. Nõukogu jaoks on jätkusuutlikkuse hindamine UGT 1 taimede puhul vastuvõetamatu. Poola eesistumine on püüdnud leida kompromissi, määratledes vastuvõetavad ja mittevastuvõetavad tunnused, kuid näiteks herbitsiiditaluvus (HTV) kui omadus ei ole parlamendi variraportööri jaoks aktsepteeritav, mis on osutunud suureks takistuseks edasiliikumisel.

JÄLGITAVUS KOGU TARNEAHELA ULATUSES JA KÕIGI TOODETE MÄRGISTAMINE

Euroopa Parlament pooldab kohustuslikku jälgitavust kogu tarneahela ulatuses ning märgistamist kõikidel UGT-1 põhinevatel toodetel, tagamaks läbipaistvust ja tarbijate õigust teada, kust toode pärineb. Nõukogu on sellele selgelt vastu, soovides vältida liigset koormust põllumajandustootjatele ja toidutööstusele ning viidates sellele, et UGT-1 taimed loetakse funktsionaalselt samaväärseks tavapäraste taimedega. Kompromissina on olnud arutlusel piiratud jälgitavus ja märgistamine ainult seemnete tasandil (nt märgistus seemnekottidel). Teema jääb jätkuvalt poliitiliselt tundlikuks ning see on üks võtmeteguritest, mis mõjutab võimalust triloogil kokkuleppele jõuda.

ELi toidu- ja söödasektori organisatsioonid väljendasid oma ühiskirjas tugevat toetust Euroopa Komisjoni ja Nõukogu ettepanekule, mis võimaldab aretajatele, põllumeestele, tarneahela osapooltele ja tarbijatele vabadust valida, kas kasutada UGT-tehnoloogiaga saadud taimi ning neist toodetud toitu, sööta või muid tooteid. Copa-Cogeca vastustab märgistamist ainult seemnepakendite tasandil ning eelistab, et teave oleks kajastatud ELi PRM (taimepaljundusmaterjali) kataloogis. Nõukogu on selle seisukoha ka kaasanud oma läbirääkimismandaati.

UGT-TEHNOLOOGIAGA ARETATUD TAIMEDE PATENDITAVUS

Teemat arutati tehnilisel tasandil, kuid ei jõutud arutada triloogil, kuna 30. juuni kohtumine jäi ära. Mõned parlamendi poliitilised rühmad on väidetavalt loobunud selle teema toetamisest tööstuse lobitöö tõttu. Copa-Cogeca toetab täielikku erandit patenteerimisest taimearetajatele. Selgesõnalise patendivabastus aretajatele tagaks vaba juurdepääsu patenteeritud geneetilisele materjalile edasise aretustöö eesmärgil. Ilma selge erandita aretajatele võivad patendid piirata uuendusi, suurendada õigustlikku ebakindlust ja takistada vaba ligipääsu geneetilistele ressurssidele, mis on eluliselt vajalikud taimede aretuse arenguks Euroopas.

UGT määrase kinnitamine on juulis alustanud Taani eesistumise prioriteet. Juulis plaanitakse tehnilisi kohtumisi, triloogid jätkuvad septembris.

ÜLEVAADE EL-I MULLA, VEE JA KLIIMAPOLIITIKA ARENGUTEST

Komisjon on esitanud mitu uut ettepanekut

MULLASEIRE DIREKTIIVI KINNITAMINE ON LÖPUSIRGEL

Euroopa Parlamendi ja nõukogu läbirääkijad jõudsid 10. aprillil 2025 esialgsele poliitilisele kokkuleppele mullaseire direktiivi ettepaneku suhtes. Üldeesmärk on saavutada 2050. aastaks Euroopas terve muld, mis on kooskõlas ELi nullreostuse eesmärgiga, ning sidusam ja ühtlustatum ELi mullaseire raamistik. Põllumeeste ja metsahooldajate huvides ei kehtesta direktiiv maaomanikele ega -haldajatele uusi kohustusi. Järgmise sammuna peaks nõukogu selle kokkuleppe ametlikult kinnitama ja seejärel parlament teksti täiskogu istungil teisel lugemisel heaks kiitma. Kui kõik läheb plaanipäraselt, võiks direktiiv tõenäoliselt jõustuda 2025. aasta lõpus või 2026. aasta alguses.

Arutelude käigus leidsid mitme riigi põllumajandusorganisatsioonid, et mullaseire direktiivi ettepanek on vastuolus ELi lihtsustamise ja konkurentsivõime eesmärkidega, tuues kaasa ulatuslikud haldusnõuded, mis põhinevad ebatäpsetel hinnangutel ja sobimatutel näitajatel. Direktiiv sekkub oluliselt põllu- ja metsamajanduspraktikatesse, ohustades heade tavade jätkumist ning tekitades liigset bürokraatiat. Direktiivi vastuvõtmist see siiski ei peatanud, kuid paljud kriitilised punktid muudeti aktsepteeritavaks. Direktiivi positiivse küljena võib näha ühise EL-i mullateabesüsteemi loomist (nt laiendus olemasolevale LUCAS-andmebaasile), kus põllumajandustootjad, teadlased ja ametiasutused saavad digitaalselt ligipääsu usaldusväärsetele ja ajakohastele andmetele.

UUS EUROOPA VEEKINDLUSE STRATEEGIA

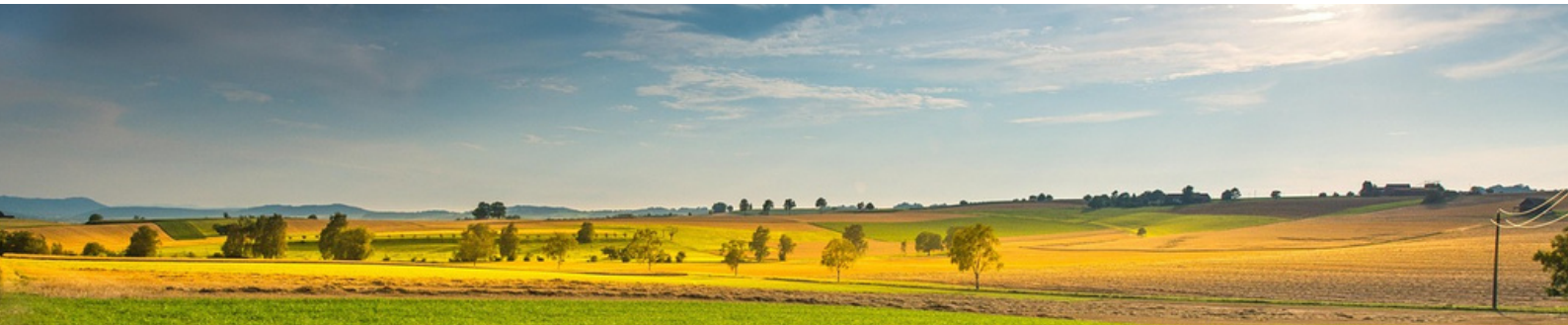
4. juunil võttis komisjon vastu Euroopa veekindluse strateegia (*EU Water Resilience Strategy*), mille eesmärk on taastada ja kaitsta veeringlust, tagada kõigile puhas ja taskukohane vesi ning luua Euroopas jätkusuutlik, vastupidav, nutikas ja konkurentsivõimeline veemajandus. Strateegia toetab liikmesriike vee tõhusamal majandamisel nii kehtivate ELi veealaste õigusaktide rakendamise kui ka enam kui 30 meetme kaudu. Strateegia eesmärkide saavutamiseks pakub komisjon välja juhtmeetmed viies toetavas valdkonnas:

juhtimine ja rakendamine; investeringud; digitaliseerimine ja tehisintellekti kasutuselevõtu kiirendamine; teadusuuringute ja innovatsiooni edendamine; turvalisus ja valmisolek. Komisjon loob kord aastas koguneva ekspertgrupi, mis pakub kaasavat dialoogi ELi sidusrühmadega strateegia rakendamise edendamiseks. 2027. aastal tehakse kokkuvõtte rakendamise edusammudest.

Põllumajandusorganisatsioonide hinnangul puudub veekindluse strateegias konkreetne tegevuskava, mis tagaks vee kättesaadavuse põllumajandusele (käsitletakse pigem põuda, mitte niisutussüsteeme), samuti ei pööra see piisavalt tähelepanu toidujulgeolekule ega põllumajanduse toetamisele kliimamuutuste tingimustes. Puuduvad sektoripõhised eesmärgid, mis aitaksid tagada vee kasutamise õiglase ja teostatava jaotuse eri valdkondade vahel. Tugevalt rõhutatakse mahepõllumajandust kui vahendit vastupidava veemajanduse saavutamiseks, samas ei käsitleta taimekaitsevahendite reostuse temaatikat. Vajalik on ka investeeriguabi ning õiguslike ja haldustakistuste kõrvaldamine. Kokkuvõttes peetakse strateegiat keskkonnakaitseliselt ambitsioonikaks, kuid põllumajanduse seisukohast praktiliselt ebapiisavaks.

UUS SIDUV EL-I KLIIMAEESMÄRK 2040

ELi Kliimameetmete peadirektoraat esitas 2. juulil 2025 ettepaneku muuta ELi kliimamäärust, seades ametlikuks ja õiguslikult siduvaks 2040. aasta kliimaeesmärgiks kasvuhoonegaaside netoheite vähendamise 90% võrreldes 1990. aasta tasemega. Plaan sisaldab võimalust arvestada alates 2036. aastast kuni kolme protsendipunkti ulatuses kvaliteetseid rahvusvahelisi süsinikukrediite partnerriikidelt, kelle eesmärgid ja kliimameetmed on kooskõlas Pariisi kokkuleppe eesmärkidega. See võimaldaks Euroopa valitsustel maksta EL-ist väljaspool asuvatele madalama sissetulekuga riikidele heitkoguste vähendamise eest, mida seejärel loetakse edusammudeks ELi eesmärgi suunas. Tekstis ei mainita põllumajandustootmist, ei pakuta välja uusi poliitikameetmeid ega seata uusi sektoripõhiseid eesmärgi. 2040. aasta kliimaeesmärk arvestab täielikult praeguse majandusliku, julgeoleku ja geopoliitilise olukorraga ning annab investoritele ja äridele üleminekuks vajaliku prognoositavuse ja stabiilsuse. Dokument esitatakse nüüd Euroopa Parlamendile ja Nõukogule arutamiseks ja vastuvõtmiseks tavapärase seadusandliku menetluse kohaselt Taani eesistumise ajal. EL on surve all, et kinnitada kliimaeesmärk enne ÜRO kliimamuutuste konverentsi (COP30), mis toimub Belémis, Brasiilia Pará osariigi pealinnas 10.-21. novembril 2025. Selle kokkulepitud eesmärgi alusel koostatakse edaspidi ELi kliimapolitika 2030. aasta järgseks ajaks.

LOODUSKREDIIDID – UUS TEE LOODUSHOIDLIKE TEGEVUSTE VÄÄRTUSTAMISEKS JA RAHASTA- MISEKS

Komisjon näeb vabatahtlikes looduskrediitides
lisisissetulekut põllumeestele

Euroopa Komisjon tutvustas hiljuti looduskrediitide tegevuskava, mille eesmärk on ergutada erasektori investeringuid loodust kaitsvatesse ja säilitavatesse tegevustesse ning premeerida neid, kes neid meetmeid rakendavad ja neisse investeerivad. Looduskrediitide kasutuselevõtt toetab ELi laiemaid konkurents- ja vastupanuvõime eesmärgi, mis on välja toodud "ELi konkurentsivõime kompassis" ja „Puhta tööstuse kokkuleppes“.

KASU LOODUSELE JA PÖLLUMEHELE

Looduskrediidid tähendavad investeringut tegevustesse, mis aitavad loodust hoida või taastada. Selliseid investeringuid võivad teha ettevõtted, finantsasutused, avaliku sektori asutused või ka tavakodanikud. Kasu sellise investeringu eest võib olla näiteks puhtam loodus, väiksemad riskid, parem maine ja avalikuse suurem toetus sinu projektidele. Neid tegevusi hindab ja sertifitseerib sõltumatu organisatsioon, mis liiks usaldusväärsust investorite silmis, kes tegevust looduskrediitide kaudu toetavad. Looduskrediidid pakuvad uusi sissetulekuvõimalusi põllumeestele, metsahooldajatele, kaluritele, maaomanikele ja kohalikele kogukondadele, aidates neil üheaegselt taastada ökosüsteeme ja tugevdada oma ettevõtete vastupanuvõimet.

SELGED STANDARDID JA VÄHENE BÜROKRAATIA

Tegevuskava eesmärk on töötada välja selged standardid ja usaldusväärne sertifitseerimissüsteem, et muuta looduskrediidid tõhusaks ja läbipaistvaks, vältides samal ajal halduskoormust sellega liitumisel. Samuti tugineb see juba olemasolevatele standarditele. Ülalnimetatud koos tugeva juhtimisega on oluline rohepesu vältimiseks.

SERTIFIKAADID JA LOODUSKREDIIDID TÄIENDAVAD TEINETEIST

Sertifikaatidel ja looduskrediitidel on loodussõbraliku tegevuse premeerimisel kaks erinevat, kuid teineteist täiendavat rolli. Sertifikaadid on tõendiks, et projekt vastab konkreetsetele keskkonnastandarditele. Krediidid on kaubeldavad ühikud, mis on eelnevalt kontrollitud standardite põhjal.

AVALIK RAHASTUS EI OLE PIISAV

EL on võtnud kohustuse eraldada 2026.–2027. aastaks 10% oma eelarvest elurikkuse edendamisele ja kahekordistada oma väliseid kulutusi elurikkusele 7 miljardi euroni. Kuna nendeks investeringuteks on igal aastal vaja hinnanguliselt 65 miljardit eurot, on avaliku ja erasektori rahastamise ühendamine oluline, et saavutada tulemusi ulatuslikult ja kiiresti. Looduskrediidid ei asenda avalikku rahastust, vaid täiendavad seda.

EDASISED SAMMUD

Komisjon on avanud avaliku tagasiside kogumise, mis kestab 30. septembrini 2025. Samuti luuakse uus ekspertrühm, mille ülesanne on looduskrediitide sertifitseerimismetoodikate ja juhtimispõhimõtete väljatöötamine - esimesi tulemusi oodatakse 2026. aasta kesksuviseks. Samal ajal toetab komisjon pilootalgatusi kogu ELis ja rahvusvaheliselt ning valmistab ette ELi-ülel turupotentsiaali hindamist. Selle põhjal hinnatakse, kas on vaja täiendavaid ELi tasandi meetmeid.

PILOOTPROJEKT KA EESTIS

Täna on looduskrediitide pilootprojektid käivitatud Prantsusmaal, Eestis ja Peruu. Lisaks teeb EL koostööd rahvusvaheliste partneritega, näiteks Biodiversity Credit Alliance ja Maailma Majandusfoorum. Looduskrediidid võivad aidata liikmesriikidel täita ELi looduse taastamise määruse alusel seatud rahvuslikke eesmärgi ning toetada ülemaailmset Kunming-Montreali elurikkuse raamistikku.

TEGEVUSKAVAS ON PALJU EBASELGUST

Copa-Cogeca hinnangul on keskkonnateenuste eest premeerimine hea mõte, kuid tegevuskavas puuduvad põhielemendid ja selgus, kuidas see süsteem praktikas töötab. Vajad on selgeid meetodikaid ja mõõtmiskriteeriume, samuti tuleb arvestada Euroopa põllumajanduse ja metsanduse mitmekesisusega. Süsteem peab olema toimiv igas suuruses tootjatele, olenemata tootmismudelist või geograafilisest asukohast. Samuti on oluline välistada risk, et tootmismaa muutub spekulatiivseks investeerimisobjektiks ja kohalike tootjate huvid jäävad tagaplaanile.

EL JA UKRAINA VÄRSKENDASID KAUBANDUSLEPET

Kokkulepe arvestab nii ELi põllumeeste kui ka Ukraina huvidega

Pärast ajutiste kaubandusmeetmete lõppemist 5. juunil 2025 sõlmisid EL ja Ukraina kokkuleppe põhjaliku vabakaubanduslepingu (DCFTA) ülevaatamise kohta. See pakub pikemaajalist prognoositavust ning toetab Ukraina sujuvat loimumist ELi ühisturuga ja liitumispüüdlusi. Ukraina suurendab sealihha, linnuliha ja suhkru kvoote ning kaotab või vähendab EList imporditud kaupade tariife. EL avab oma turu Ukraina toodetele võrreldes sõjaeelse ajaga veelgi, võttes täielikult arvesse teatud ELi põllumajandus- ja toidusektorite tundlikkust. See tähendab, et kõigi tundlike toodete teravilja (eelkõige nisu ja mais), suhkru ja mee, linnuliha ja munade) puhul säilitatakse tariifikvoodid, samas kui vähem tundlike toodete või kategooriate, milles EL ja Ukraina teineteist täiendavad, kaubandust suurendatakse või mõnel juhul isegi täielikult liberaliseeritakse (täispiimapulber, jogurtid, keefir, petipiim, väiksema tähtsusesisaldusega kliid ja viinamarjamahl). Uued turupääsu soodustused sõltuvad Ukraina standardite ühtlustamisest ELiga 2028. aastaks. Kehtestatakse tugev kaitseklausel, mida saab rakendada ka liikmesriikide tasandil. Vähemtundlikud tooted (nt piimatooted, seemned, mahlad) saavad täieliku liberaliseerimise. Lepingus on ka läbivaatamisklausel, et kohandada tingimusi vastavalt Ukraina edusammudele ELi suunas.

EL-INDIA KOKKULEPET SIHITAKSE AASTA LÕPUKS

Seitse peatükki suletud, kuusteist veel läbi rääkida

India ja EL sihivad kaubandus- ja investeerimislepingu lõpetamist 2025. aasta lõpuks, mis on kinnitatud EL-i ja India strateegilisel tippkohtumisel veebruaris. Toimunud on 12 läbirääkimisvoor: viimane, 12. voor leidis aset Brüsselis juuli keskpaigas ning keskendus teenuste ja kaupade turulepääsu arutelude lõpetamisele. 7 peatükki 23-st on suletud: mõlemad pooled on jõudnud kokkuleppele tollimaksude, kaubanduse hõlbustamise, teenuste ning sanitaar- ja füto-sanitaarmedeteme küsimustes. Suured sektorid nagu autod, piimatooted, süsiniku piirimaksumehhanism (CBAM) ja vein jäävad endiselt läbirääkimiste alla. Peamised probleemid turulepääsus: EL survestab maldamaid India tariife autode, veinide ja piimatoodete (hetkel 70%–150%) osas. India keskendub nulltollide kindlustamisele tööjõu-intensiivsete eksporditoodete (tekstiilid, nahk), tubaka ja riisi osas, samas kui püüab piimatoodete osas piirata järeleandmisi (püüdes seda välistada). Probleemid on tootmisstandarditega – tööjõud, loomade heaolu, fütosanitaaria. CBAM-i osas soovib India täiendavat selgust või edasilükkamist, kuna see mõjutab energia-intensiivseid sektoreid. Regulaatiivse keerukuse vähendamiseks on India kutsunud üles lihtsustama ELi regulatsioone. India kohandab oma siseriiklikku poliitikat vastavusse ELi üha karmistuvate keskkonnastandarditega.

JÄRGMISED SAMMUD

Mõlemad pooled töötavad nüüd leppe tehniliste elementide täpsustamisega. Pärast leppe lõplikku õiguslikku ülevaatamist jätkavad EL ja Ukraina oma vastavaid menetlusi läbivaatatud DCFTA formaalse kinnitamise osas. ELi poolelt võtab komisjon vastu ettepaneku nõukogu otsuse kohta, et see kinnitaks leppe. Seejärel kinnitab leppe ametlikult EL-Ukraina Assotsiatsiooni Komitee.

EUROOPA PÕLLUMEHED MURES TUNDLIKE SEKTORITE PÄRAST

Euroopa põllumajandustootjad on viimase kolme aasta vältel olnud mures Ukrainast pärit toodete impordi kasvu pärast, soovitudes komisjonil kehtestada kaitsemeetmed ja Ukraina kvoote mitte suurendada. Siiski, saavutatud kokkulepe on hästi tasakaalustatud, mis arvestab nii ELi kui Ukraina põllumeeste huvidega. EL põllumeeste esindusorganisatsioonid hindavad positiivselt mõningaid kokkuleppe aspekte, mis puudutavad standardite ühtlustamist ja kaitsemehhanisme, sealhulgas mõju liikmesriikide tasandil. Siiski ollakse jätkuvalt mures tundlike sektorite kaitse pärast ning võimaluse pärast, et teatud tooted, näiteks oder või etanool, võidakse kaitsemeahhanismidest välja jätta.

Loe lähemalt: [EU and Ukraine reach agreement in principle on a modernised trade relationship](#)

EL – MERCOSURI KAUBANDUSLEPE OOTAB RATIFITSEERIMIST

Põllumajandusorganisatsioonid on endiselt lepingu vastu

EL-Mercosuri leping on ulatuslik kaubanduslepe Euroopa Liidu ja nelja Lõuna-Ameerika riigi – Argentina, Brasiilia, Paraguay ja Uruguay – vahel. Poliitiline kokkulepe saavutati 6. detsembril 2024, pärast 25 aastat kestnud läbirääkimisi. Lepingu eesmärk on luua üks maailma suurimaid vabakaubandussoone, mis hõlmab enam kui 700 miljonit inimest ja ligi 25% maailma SKP-st. Leping vähendab tollitariife ja kaubandustõkkeid, soodustades kaupade ja teenuste lihtsamat liikumist kahe piirkonna vahel ning tugevdades ELi ja Ladina-Ameerika strateegilist partnerlust.

LEPINGU TEKST ON VALMIS, KUID ESITAMATA

Euroopa Komisjon pidi esitama lõpliku juriidilise teksti juuni lõpus ELi Nõukogule ja parlamendile, kuid seda pole siiani tehtud. Selle asemel keskendutakse kaubandussuhetele Hiina ja eeskätt USA-ga – viimane on aktuaalne teema seoses USA tollitariifidest tuleneva pingega. Prantsuse põllumajandusminister on taotlenud leppele lisada uus mittesisiduv lisa, mis käsitleks tootmisstandardite vastastikust järgimist (ehk nn võrdsed mängureeglid). Lisa ei oleks õiguslikult siduv, vaid põhineks „hea tahte“ põhimõttel. Selle lisamine ei nõuaks lepingu uuesti avamist, kuid Euroopa Komisjon on selle suhtes eitaval seisukohal. Ka Mercosuri riigid peaksid selle lisaga nõustuma, mis omakorda tekitab küsimuse, kas see on ajaliselt teostatav enne kavandatud hääletusi. Europarlamendi Rahvusvahelise kaubanduse komitee (INTA) korraldas avaliku arutelu Mercosuri lepingu teemal. INTA raporti esitamine on plaanitud suveks, millele järgneb muudatusettepanekute etapp ning seejärel lõpphääletus täiskogus (tõenäoliselt varasügisel).

PÕLLUMAJANDUS EI OLE VAHETUSKAUP

Copa-Cogeca koos samameelsete ELi tasandi organisatsioonidega saatis taaskord liikmesriikide ministritele kirja, milles nõuab ELi-Mercosuri kaubanduslepe praegusel kujul tagasilükkamist. Pakutav EL-Mercosuri vabakaubandusleping kujutab endast tõsist ohtu Euroopa põllumajandusele, eriti haavatavatele sektoritele nagu

veiseliha, linnuliha ja suhkur. Leping õhustab toidusuveraansuse põhimõtteid ja ignoreerib põllumeeste ja põllumajandustöötajate üleskutseid tagada õiglane konkurents ja elamisväärtus sissetulek. Komisjoni enda mõjuanalüüs näitab, et paljudes sektorites on oodata hinda langust, mis veelgi halvendaks juba praegu jätkusuutmatuid turutingimusi. Kvootide kehtestamine tundlikes sektorites ei ole piisav kaitsemeede. Põllumajandus ei ole lihtsalt majandusharu, vaid toidujulgeoleku ja elujõuliste maapiirkondade alustala. Organisatsioonid taunivad tugevalt põllumajanduse kasutamist läbirääkimistes "vahetuskaubana" teiste sektorite kasuks. Selle asemel kutsutakse üles kujundama uut kaubanduspoliitikat, mis toetub majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnavalise kestlikkuse põhimõtetele, sisaldab siduvaid kohustusi, vastastikkust ning tagab õiglase ülemineku. Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda toetab Copa-Cogeca seisukohta.

LEPPE POOLDAJAD RÕHUTAVAD KOOSTÖÖD MERCOSURIGA JA MAJANDUSKASU

Euroopa Komisjon ja mitmed liikmesriigid, sh Eesti, soovivad lepingu kiiret ratifitseerimist. Leping tugevdaks ELi suhteid Ladina-Ameerika demokraatlike riikidega, pakkudes alternatiivi Hiina, Venemaa ja teiste autoritaarsete riikide mõjule piirkonnas. See aitaks süvendada väärtuspõhist koostööd – sealhulgas keskkonna, inimõiguste ja demokraatia vallas. Mercosuri piirkond on üle 260 miljoni tarbijaga turg, mille keskmine majanduskasv on stabiilne ning Euroopa ettevõtted saaksid eelise konkurentide ees (nt USA, Hiina), kes samuti otsivad juurdepääsu Mercosuri turgudele. Leping kaotaks suures ulatuses tollimaksud ELi tööstus- ja teenuse-sektorile, nt autotööstus, keemia, farmaatsia, masinad. Pärast 25 aastat kestnud läbirääkimisi oleks leppe nurjumine märgiline löök ELi rahvusvahelisele usaldusväärsusele ja kaubanduspoliitika tõsiseltvõetavusele ning saadaks negatiivse signaali potentsiaalsetele tulevastele partneritele (nt ASEAN, Aafrika riigid).

Euroopa põllumehed taunivad põllumajanduse kasutamist läbirääkimistel "vahetuskaubana" teiste sektorite kasuks.

EPA2025

Eesti põllumajanduse aastanäitus

8.–9.10.2025

TARTU • EESTI RAHVA MUUSEUM

www.epamess.ee

Lehe väljaandmine toimub Euroopa Liidu ühise strateegiakava 2023-2027 kohase Põllumajanduse teadmussiidre ja innovatsiooni süsteemi (AKIS) arendamise toetuse raames, rahastab Euroopa Maaelu Põllumajandusfond.

**Kaasrahanud
Euroopa Liit**

Põllumajanduskoda

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

Pärnu mnt. 141
Tallinn 11314
Telefon: 6009 349
E-post: info@epkk.ee
www.epkk.ee

